

REŠEVANJE V PALLAVICINIJEVEM ŽLEBU NA VELIKEM KLEKU (GROSSGLOCKNERJU)

RESCUE OPERATION AT THE PALLAVICINI COULOIR ON GROSSGLOCKNER

Jurij Gorjanc

asist. mag., dr. med., gorski reševalec letalec GRS Koroške, jurij.gorjanc@mf.uni-lj.si

Čeprav je redna služba kirurga velika izpolnitev in mi ne bi bilo treba naokrog letati še s helikopterjem, počnem prav to. Opravljam službo zdravnika gorskega reševalca letalca. Najprej v domačih gorah in v matični GRS Koroške, poleti na Brniku v okviru GRS. V zadnjem času v osrčju avstrijskih Alp pod 3798 m visokim Grossglocknerjem.

Tako je bilo tudi na poznomajski vikend lani, ko smo v gorski vasi Matrei še v temi pripravljali helikopter AS 355-Ecuireuil in medicinsko opremo v helikopterski bazi Martin 4 na vzhodnem Tirolskem. Na zračna plovila se ne spoznam prav dobro, a mi pilot razloži, da je to eden najzmogljivejših helikopterjev nasploh in da je njegova različica pred nekaj leti pristala na vrhu Mont Everesta.

Do poldneva opravimo dve intervenciji. Nič posebnega. Prvo mlado bolnico s »srčno slabostjo« oziroma palpatacijami bi lahko v celoti oskrbeli ceneje in po zemlji, si mislim, a je sistem aktivacije tak, da dispečer v centrali aktivira helikopter takoj, ko bi lahko šlo za potencialno resno stanje. Tako se gotovo reši prenekatero dragoceno življenje, kar pa ni poceni. Je tudi hitro in udobno, posebno v številnih dolinicah in na pobočjih vzhodne Tirolske in avstrijske Koroške v okolici Velikega Kleka (Grossglocknerja). Vseeno odločim, naj mlado mamico pelje v bolnišnico v Lienz kar rešilec. Tako bo ceneje, mi pa prej v pripravljenosti v bazi. Ko nas pozivnik spet pokliče, sledi smučarska poškodba goleni. Sezona smučanja in turnega smučanja pozno pomladi zaradi ugodnih snežnih razmer še ni bila končana.

Okrog poldneva pozivnik spet zapiska. Innsbruški center za obveščanje na majhen ekran pošlje le najnujnejše informacije: »Grossglockner, Pallavicinijev žleb 100 m pod vrhom. Zlom roke, možna poškodba glave.« Moj tehnik rahlo pobledi, saj mu je v trenutku jasno, da bo, kot vedno v takih primerih, največje breme reševanja padlo nanj. V helikopterju smo vedno le trije: poleg pilota in zdravnika še tehnik, ki pomaga obema, odvisno od potreb. Ob stenskem reševanju je odgovoren za pripravo podvesne vrvi. Hitro in tiho se odpravimo in helikopter se že dviguje, čeprav niso minile niti tri minute od klica. Treba bo visoko, na nadmorsko višino 3700 metrov, kjer pod

veliko skalo, pripet na klin v plezalnem pasu, visi poškodovanec. Soplezalci ga bodo dobro »zapakirali« v spalno vrečo, da mu v kratkotrajnem čakanju na vlagi in vetru ne bo prehudo mraz. A kmalu je postalo jasno, da reševanje ne bo tako preprosto, kot je bilo pred kakim mesecem v steni Velikega »violinista« (Grosser Geiger, 3360 m), ko sva s tehnikom pripela v podvesno statično popkovo še reševalni trikotnik s poškodovancem z izpahnjeno ramo, nato pa se je pilot s tremi visečimi pod sabo kot z dobro zrelim grozdom strmo spustil proti dolini in toploti obenem. Hitro in učinkovito, a tudi »adrenalinsko«.

Tokrat je vrh in še 200 višinskih metrov Kleka ovijala megla. Kljub temu smo goro ovohali z vseh strani in preverjali, ali bi se vseeno dalo ... megle so se v vetru trgale, a le za hip, kar ni zadoščalo. Prenevarno je, če pilot izpred oči le za trenutek izgubi fiksno točko, ki mu služi za varno lebdenje. Kljub vsej tehnologiji je osrednji nadzorni center takega reševanja še vedno glava, kljub vsem mogočim senzorjem sodobne tehnologije še vedno oko. S hitrim reševanjem tokrat ne bo nič, poško-

Slika 1: S ponesrečencem se med Malim in Velikim Klekom približava reševalcem v škrbini, ki naju pozdravljajo (foto: J. Gorjanc).

Figure 1: Approaching the first respondents, with the injured person, who welcome us in the notch between Kleinglockner and Grossglockner (Photo: J. Gorjanc).

Slika 2: Pogled iz škrbine navzdol v vršni del Pallavicinijevega žleba, od koder se s soroševalcem spustiva v meglo (foto: J. Gorjanc).

Figure 2: View from the notch towards the top of the Pallavicini couloir from where me and my co-rescuer make a descent into the fog (Photo: J. Gorjanc).

dovanec tiči globoko v megli Klekove severne stene, pa tudi v megli negotovosti in bolečine svoje čudno na stran štrleče podlahti.

Pristanemo na severni, koroški strani gore, v vasi Heiligenblut, kjer nas čakajo gorski reševalci z vrvmi, vitlom in drugo opremo. Iz helikopterja zložimo vso težko medicinsko opremo z jeklenkami in aparaturami, kar omogoči, da naložimo kakega reševalca več. Plovilo bo za zdaj le višinski taksi za gorske reševalce, »shuttle«, kot mu rečemo. Izkrca nas na t. i. železniški postaji (»Bahnhof«), kot se na 3600 metrih imenuje zadnja pristajalna poševnina pred vršnimi strminami gore. Dereze so na nogah, kot bi mignil, v roki že tiči cepin. Reševalci me malo

Slika 4: Priprava na približno stometrski dvig s ponesrečencem (foto: J. Gorjanc)

Figure 4: Preparations for an approximately one hundred metres long pull up of the injured (Photo: J. Gorjanc).

Slika 3: Priprava helikopterja na dvig – aktivacijski čas helikopterja znaša le tri minute (foto: J. Gorjanc).

Figure 3: Preparing the helicopter for takeoff – helicopter activation time is only 3 minutes (Photo: J. Gorjanc).

postrani gledajo, sploh se vidimo prvič: »Dohtar, tu je sneg, a bo švo?« Nič jim ne govorim o svojih gorskih izkušnjah, a ko me le hočejo navezati, jih pomirim, da sem to leto na tem pobočju že tretjič. Z malo besedami se hitro razumemo. Gorski reševalci so podobni kirurgom: ne govorijo, temveč naredijo. Medtem ko nekateri napoljujejo vrveno ograjo v strmino proti Malemu Kleku (Kleinglockner, 3770 m), kar bo pozneje omogočilo varen spust, preostali dihajoč brzimo v zajedo med obema vrhovoma (Glocknerscharte, 3755 m) v iztek Pallavicinijevega žleba. Do vršnega križa je od tam le lučaj. Sidrišče je hitro narejeno. Izvem, da je v žlebu dvojna naveza. Zaradi padajočega kamenja in ledu vsi stojijo. Pametno. To je bil tudi vzrok za poškodbo češkega alpinista. S soimenjakom Georgesom (»šoaš«, svoje avstrijsko ime izgovarja po francosko) se vpneva v PAW – reševalno ploščico – in fantje naju spustijo v meglo. Dereze praskajo po skali in mehkem ledu. Ugotoviva, da niso imeli najugodnejših razmer za vzpon. Za plezanje ni

Slika 5: V Pallavicinijevem žlebu ob ponesrečencu potem, ko je dobil zdravila in je že imobiliziran (foto: Bergrettung Heiligenblut).

Figure 5: In the Pallavicini couloir: With the injured after he received medication and immobilization (Photo: Bergrettung Heiligenblut).

dovolj mrzlo, čeprav medtem poškodovani drgeta, in žleb je krušljiv. Pa tudi pozno je že, okrog ene ure popoldne. Iz Pallavicinija se navadno izpleza do osmih zjutraj.

Prvič je 600-metrski in do 55-stopinjski žleb (posamezni skoki so bolj strmi) leta 1876 plezal dunajski grof Alfred Pallavicini, a se je njegovi navezi s tremi vodniki tik pod vrhom zgodil ledeni odlom in so zgrmeli v globino. Padeč je preživel le Pallavicini, vendar je še pred prihodom pomoči podlegel poškodbam. Danes počiva v bližini cerkve, kjer smo pred nekaj minutami pristali.

Kmalu sva pri poškodovancu. Ime mu je Jan. Zaradi mraza in dehidracije na njem ne najdem nobene vene, kamor bi mu lahko vbrizgal protibolečinsko zdravilo. Odločim se za injekcijo v mišico, čeprav učinkuje nekoliko kasneje. Izberem zdravilo, ki bo učinkovito olajšalo bolečine in mu pozneje ne bo onemogočalo sestopa. Nemobilni poškodovanec bi nam na strminah Velikega Kleka vzel še nekaj dodatnih ur reševalnega časa. Sledi naravnava in imobilizacija podlahti. Z Georgesom mu namestiva novo čelado, saj mu je staro odnesel udarec ledenega bloka. Imel je srečo. Z glavo ni nič hujšega. Sledi povelje reševalcem in kmalu zabrni motorni vitel, zadnje dognanje tehnike, in že se vsi trije počasi dvigujemo. Ponekod reševalci še danes vitel poganjajo ročno, kar pa vzame precej dragocene energije, posebno ob dolgih dvigih. Majhno, zeleno, ropotajočo in po bencinski mešanici smrdečo škatlo, ki se dere kot motorna žaga, a neumorno vleče statično vrv, so reševalci iz Heiligenbluta zaradi njene »naklonjenosti« poimenovali kar »Die grüne Mamma¹«. Ko nas »mamma« v nekaj minutah privleče do roba stene, analgetik že deluje. Bolečin ni več in poškodovancu uide nasmeh. In lepo da mu je in malo da se mu vrti, pove. Zanj trenutno ustrezno doživljanje,

zame alarm, naj ga na dveh popkovinah in še varovnega na vrvi počasi budno spremimo v dolino. Počasi sestopa in se smehlja. Med sestopom sem v stalnem stiku s pilotom, ki poskuša predreti meglo in zalebdeti v bližini. A to ne bo šlo vsaj še naslednjo uro. Megla je vse gostejša, kot se spodobi za popoldneve v Alpah. Veter nas ne moti, na sestopu se celo znojimo. Ko pridemo na 3650 metrov, še nad »železniško postajo« zaslišim helikopter in takoj zatem pilotov rezek glas v slušalkah: »Zdaj ali nikoli!« Za tem glasom zaznam vso silno količino adrenalina v njegovih žilah, ko s hrumečima rotorjema v naši bližini nosi odgovornost zase in za vse nas. Počepnemo, poškodovancu sezujemo dereze, nato iz megle počasi prilebdi v našo neposredno bližino rdeča veverica. Tehnik pomaga pri vkrcavanju. Danes mu je bilo prihranjeno reševalno delo v steni, a je vseskozi skrbel za varen prevoz moštva, dotakanje goriva, komunikacijo s policijskim helikopterjem (ki prav tako prevaža moštvo in opremo) in centralo. Pogleda me in se zareži: »Si zrihtal dohtar, a?« Oddahnem si tudi sam, pilot pa kmalu najde luknjo v megli, od koder spusti veverico proti dolini. On to imenuje kontroliran spust, jaz strmoglavljenje. Poškodovanec za hip začuti želodec v grlu in kmalu zatem smo v urgentni sobi območne bolnišnice (Bezirkskrankenhaus Lienz). Kot pozneje izvem, menda naredimo vtis z našimi velikimi očmi, premočeno in zamazano obleko ter smrkačimi nosovi. Prehitro smo prišli dol iz malo drugačnega okolja, kjer smo bili še pred nekaj minutami, in se pač še nismo »aklimatizirali« ... Poškodovancu gre v redu, čaka ga operacija. Ne zebe ga več. »Djekujem, djekujem, djekujem,« vseskozi ponavlja.

Glava je na desetminutnem letu v bazo prazna. Ni še časa za urejanje vtisov. Pozivnik danes še lahko zazvoni. A vseeno se veselim, da je lepo poteklo. Hvala Bogu, si mislim.

¹ Zelena mama.